

vil slaa ind paa den lægevidenskabelige Vet og maaſte føler sig kaldet i en Retning henimod Naturvidenskaben, og selv imod Mathematiken, at han ubetinget skal have alt det Latin og Græſk med, der læres i Skolen? — ſaa ſiger jeg, at jeg viger tilbage. — Jeg vender imidlertid nu tilbage til den Hovedbetragtning, jeg har gjort gjældende. Det ſtaaer ofte ikke klart for Mange, hvorledes det, der forlanges i vore lærde Skoler af klaſſiſk Dannelse, fremtræder dels ſom begrundet i Kravet paa Almindelig Dannelse, dels ſom en Forberedelse til fremtidige Specialſtudier. Mange tro jo, at vi lære Latin for at blive Jurister, og at vi lære Græſk for at blive Theologer osv., og Hensynet hertil har gaaſte viſt ogſaa en Andel deri, men heldigviſt ſtiller det ſig ſaaledes, at hvad der dannet Forberedelsen for Fagſtudiet, tillige er Bederlaget for den almindelige Dannelse, fordi Fagſtudierne Gjenſtand eller en vigtig Del deraf, den ſikkelige Lære og Kirken og det fuldbendteſte Retsſyſtem, ere komne til os i og igjennem den store europæiſke Kulturſtrom, et Forhold, ſom forvandles ved enhver Læsningen af den hiſtoriske Dannelse fra det givne centrale Grundlag. Ho ved ſagen er imidlertid den, at vi lære Græſk og Latin, naar vi ville have den fuldstændige hiſtoriske Dannelse, fordi Græſk og Latin ere Hiſtoriens Begyndelse, og fordi det er den ſande Hiſtorieunderviſning, den ſande Hiſtoriens Tilgængelighed, at lære Fortiden igjennem den ſelv. Til al hiſtorisk Dannelse hører en Overſigt, en Underviſning i Hiſtorie ſom ſærligt Fag, hvorved man famler, hvad man ſtykkeviſt har erhvervet ſig, til et Hele og ſupplerer det, og hvor man ſer den hele fortsatte Gang og Udvikling, der ſtrækker ſig fra ældre Tid ned til os gjennem de forſkjellige ſkikkelige Skikkelser og de forſkjellige Nationaliteter. Det maag nemlig erkendes, at naar Hiſtorien tages ſom en almindelig Folkeneſ Kulturhiſtorie, ſaa har den en Gyne til at udvide Blikket og til at drage En op over den indſtænkede Plet, hvor paa man er født, og over det Dieblis i Livet, da man er født. Men forſt naar der til denne almindelige Overſigt ſlutter ſig en virkelig Betragtning af fremmede Tider og fremmede Folk i deres eget Vid-

nesbyrd, forſt da ſaar Hiſtorien Sandhed og ſelvfændig Betydning. — En Ting maa man imidlertid ſige ſig ſelv: den blot fortalte Hiſtorie, den Hiſtorie, ſom en Lærer lader mig lære efter en given Lærebog, er ikke den Hiſtorie, ſom giver den rigtige hiſtoriske Dannelse. Det gjør Hiſtorien derimod, naar den ikke alene giver en Overſigt over hele Verdens Hiſtorie, men naar den tillige giver denne Overſigt under den rigtige Synsvinkel og den rigtige Belysning, ſaaledes at Centrum kommer til at ligge der, hvor den hiſtoriske Udviklings Centrum virkelig har været, og naar Hiſtorien derhos lader os ſe, at de Traade, der til enhver Tid have været de ledende i den hiſtoriske Udvikling, ere de ſamme, ſom endnu ſtedſe holde Udviklingen vedlige. Det er imidlertid dette, der aldeles er miſkjendt ved Forſlaget om den ſprøglig-hiſtoriske Dannelse ſom haſeret paa det Nordiſke og paa Oldnordiſk. Jeg er vel Sprogmand, men jeg har ofte bekæmpet den forkerte Anſkuelse, at det ſkulde være Sproget i og for ſig, Sprogformerne, der være det Vigtigſte. Ja, Sproget ſelv har gaaſte viſt ſin Betydning, men det, ſom det dog væſentlig kommer an paa — og derfor lære vi jo ogſaa de nyere Sprog — det er at ſe og høre Livet, ſom det udtaler ſig igjennem andre Folks Stemmer baade i ældre og nyere Tider. Man vil jo imidlertid her netop lære Isländſk af ſprøglige Grunde, alſaa rent ſprøglig, men det er en meget urigtig Vet at gaa. Isländerne ere kun et Lidet Folk, eller, naar vi tage den hele Stamme, der ſlutter ſig til dem, en Lidet Stamme, og deres Sprog har ikke udfoldet ſig til noget ſtort Omfang, det er ikke trængt ud over en ſtor geografisk Udſtrækning eller har ſlyngt ſig i mangfoldige Forgøninger. Hvad er den Isländſke Verden dog mod den romantiſke Verden med dens 100 Millioier og al den aandelige Virkſomhed, ſom er udøvet og udøves af diſe Millioier? Man ſiger ſaa, at man vil lære det forsvundne Sprog væſentlig for den forsvundne Storheds Skyld, ſom den ligger, ikke blot i de enkelte fortalte Fakta, men i de ſtore Vidnesbyrd i det Hele. Jeg er nu vel ogſaa ſtolt af, at vi have en nordiſk Litteratur efterladt i det Sprog, ſom er det